Medijski prikaz žena u hrvatskoj politici

Đulabić, Monika

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:122:842182

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

University North Digital Repository

Sveučilište Sjever

Završni rad br. 190_NOV_2020

Medijski prikaz žena u hrvatskoj politici

Monika Đulabić, 2648/336

Koprivnica, rujan 2020.

Sveučilište Sjever
Sveučilišni centar Koprivnica
Trg dr. Žarka Dolinara 1, HR–48000 Koprivnica

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL: Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo

STUDIJ: preddiplomski sveučilišni studij Novinarstvo

PRISTUPNIK: Monika Đulabić | MATIČNI BROJ: 2648/336

DATUM: 30. 9. 2020. | KOLEGIJ: Zajednički prilog: tiskani medij

NASLOV RADA: Medijski prikaz žena u hrvatskoj politici

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU: Media Coverage of Women in Croatian Politics

MENTOR: Željko Krušelj | ZVANJE: docent

ČLANOVI POVJERENSTVA:

1. doc. dr. sc. Krešimir Lacković, predsjednik
2. doc. dr. sc. Irena Radej Miličić, članica
3. doc. dr. sc. Željko Krušelj, mentor
4. izv. prof. dr. sc. Magdalena Najbar-Agičić, zamjenska članica
5.

Zadatak završnog rada

BROJ: 190_NOV_2020

OPIS:

Pristupnica ima zadatak analizirati uključenost i status žena u suvremenoj hrvatskoj politici, s posebnim naglaskom na njihov medijski tretman. Konkretno, koliko su zastupljene u Saboru, Vladi i u raznim državnim i javnim institucijama, i to u usporedbi s lokalnom razinom vlasti. Kao primjer medijskog praćenja žena uzet će slučaj donedavne hrvatske predsjednice Kolinde Grabar Kitarović.

Zato će pristupnica:
- dati metodološki i teorijski okvir istraživanja prema dostupnoj znanstvenoj literaturi;
- ukazati na ulogu žena u društvu i politici u novijoj hrvatskoj povijesti;
- prikupiti i prezentirati relevantne statističke podatke o broju zastupnica u svim sazivima Sabora, dosadašnjim vladama i na čelnim pozicijama u raznim državnim i javnim institucijama;
- upozoriti na zakonsku regulativu i realizaciju spolnih kvota na izbornim listama;
- detaljnije analizirati medijski pristup donedavnoj hrvatskoj predsjednici Kolindi Grabar Kitarović;
- provesti anketu o mišljenju građana o ženskoj zastupljenosti u hrvatskoj politici;
- izvući adekvatne zaključke o trendovima vezanim za ravnopravnost žena na društvenoj i političkoj sceni.

ZADATAK URUČEN | POTPIS MENTORA

Sveučilište
Sjever

Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo

Završni rad br. 190_NOV_2020

Medijski prikaz žena u hrvatskoj politici

Studentica:

Monika Đulabić, 2648/336

Mentor:

doc. dr. sc. Željko Krušelj

Koprivnica, rujan 2020.

Predgovor

Razmišljajući o temi koju želim obraditi za svoj završni rad pratila sam što je u političkom smislu aktualno i relevantno u svijetu medija, a ujedno i povezano sa studijem Novinarstva. S obzirom da su početkom godine bili predsjednički izbori te smo povodom izbora imali priliku u medijima vidjeti razne objave o sada bivšoj predsjednici Kolindi Grabar-Kitarović, došla sam na ideju da pišem o ženama koje rade u politici te odlučila uzeti bivšu predsjednicu kao tipični primjer.

Zahvalna sam svim profesorima Sveučilišta Sjever koji su se trudili raditi s nama kroz poštovanje i suradnju te su nam pružili znanje i iskustvo. Posebno zahvaljujem mentoru doc. dr. sc. Željku Krušelju s kojim mi je bilo zadovoljstvo surađivati.

Sažetak

Tema završnog rada je položaj žena u politici, samim tim i u društvu, te njihov prikaz u medijima. Tijekom povijesti žene nisu imale gotovo nikakva ljudska i politička prava. Nisu mogle glasati, nisu mogle imati posjed niti donositi temeljne odluke o svojem životu. Kroz godine uz puno muke i borbe to se uvelike promijenilo i danas žene imaju potpuna i jednaka prava kao i muškarci. No, samo zato što tako piše na papiru ne znači da je tako i u praksi. Kad je u pitanju Hrvatska žene su vrlo malo zastupljene na vodećim pozicijama u politici. Mediji su danas glavni prenositelj vijesti te imaju vrlo jak utjecaj na razmišljanje ljudi, a upravo u medijima možemo vidjeti diskriminaciju usmjerenu prema ženama koje se bave javnim poslovima.

U teorijskom dijelu opisana je povijest prava žena u svijetu te su napisani točni podatci o broju žena na vladajućim pozicijama u državi. Također je opisana diskriminacija te na koji način djeluje kroz medije. Cilj anketnog istraživanja bio je dokazati mišljenje ispitanika raznih dobnih skupina o položaju žena u Hrvatskoj politici te utjecaju medija na privid društva o ženama u javnoj sferi.

Ključne riječi: položaj žena, žene u politici, prava žena, mediji, diskriminacija

Summary

The topic of the final paper is the position of women in politics, and therefore in society, and their presentation in the media. Throughout history, women have had almost no human and political rights. They could not vote, they could not own or make fundamental decisions about their lives. Over the years with a lot of toil and struggle this has changed greatly and today women have full and equal rights as men. But just because it is written that way on paper does not mean that it is so in practice. Regarding Croatia, there is a very small number of women in leading positions in politics. Today, the media are the main transmitter of news and have a very strong influence on people's thinking, and it is in the media that we can see discrimination against women who are engaged in public affairs.

The theoretical part describes the history of women's rights in the world and the accurate dana is written on the number of women in government positions in the country. Discrimination and how it works through the media are also described. The aim of the survey was to prove the opinion of respondents of various age groups on the position of women in Croatian politics and the influence of the media on the illusion of society about women in the public sphere.

Keywords: position of women, women in politics, women's rights, media, discrimination

Sadržaj

1. Uvod 3

1.1. Predmet i cilj rada 3

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja 4

1.3. Sadržaj i struktura rada 4

2. Položaj žena kroz povijest u Hrvatskoj 5

3. Žene u hrvatskoj politici 6

3.1. Žene na izbornim listama u Hrvatskoj 8

4. Diskriminacija i percepcija žena u hrvatskoj politici 13

4.1. Diskriminacija žena u politici 13

4.2. Percepcija žena u politici 15

5. Prikaz žena u politici kroz medije 17

5.1. Medijski prikaz političarki na primjeru Kolinde Grabar Kitarović 18

5.1.1. Primjer bivše predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović 19

6. Anketno istraživanje 26

6.1. Metoda i nacrt istraživanja 26

7. Zaključak 37

8. Literatura 40

1. Uvod

Tema ovog završnog rada je položaj žena u politici te njihov prikaz kroz medije. U ovom radu govoriti će se o ženskim pravima kroz povijest te kako su napredovale do današnjice. Također će se dotaknuti teme diskriminacije te prikazati položaj žena u različitim društvenim slojevima i ulogama. Pitanje na koje će se pokušati dati odgovor je zašto su u prošlosti bile zapostavljene na političkom području te koliko su se izborile za svoje mjesto u politici danas.

Žene su se oduvijek morale boriti za svoje pravo glasa, u nekim društvima ta je borba duže trajala. Muškarci su bili ti koji su imali potpuno pravo glasa te su odlučivali sve što je ženi dopušteno. Žene su bile zakinute na svim područjima, a posebno u politici. To možemo dokazati samim pogledom na broj žena koje su na vlasti, kako u svijetu tako i u Hrvatskoj. Hrvatska je do sada imala pet predsjednika, a od toga samo je jedna bila predsjednica. U Hrvatskoj je također do sada bila samo jedna predsjednica Vlade, Jadranka Kosor, ali u Saboru od 12 predsjednika nijedna nije bila žena. Kroz svoj mandat, Kolinda Grabar-Kitarović doživjela je mnogo diskriminacije na temelju svoga spola, što nije proizlazilo iz politike koju je zastupala i načina na koji je to činila. Zato je ona jedna od ženskih osoba u politici na kojoj će se bazirati ovaj rad.

Žene su bez obzira na pokrete borbe za ravnopravnost i dalje diskriminirane na području zapošljavanja, jednakih plaća kao kod muškaraca i visokih pozicija u područjima djelatnosti vezanih uz politiku. Ostaje, međutim, pitanje u kojoj su koliko su žene zapravo svjesne položaja u hrvatskom društvu, jer je patrijarhalna tradicija i nadalje snažno prisutna.

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet rada je položaj žena u društvu i politici te razlozi zbog kojih žene teže napreduju i stvaraju karijeru u državnom i javnom sektoru. Danas je svijet podijeljen po mišljenju koliko su žene sposobne kao vladari te u nekim državama nemaju gotovo nikakva prava, dok su u razvijenim državama države vrlo zastupljene u političkom životu. Cilj rada je objasniti zašto dolazi do omalovažavanja i zapostavljanja žena u politici, koji su razlozi danas prisutni te kako riješiti tu vrlo složenu problematiku.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Izvor podataka je stručna literatura koja se bavi pravima žena kroz povijest i njihovim pravima danas te današnjem položaju u društvu i politici. Teorijski dio pisan je iz stručnih znanstvenih radova i članaka, dok će primjeri biti uzeti iz medija. Metode prikupljanja su bile pribavljanje i proučavanje literature te znanstvenih i stručnih članaka, analiza medija, ako i primjera iz tekstova na internetskim portalima.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Završni rad se sastoji od sedam cjelina. Prva tematska cjelina sastoji se od uvoda u kojem je opisana tema rada, cilj i sadržaj. U drugoj cjelini ukratko je opisana povijest žena u društvu i politici te način na koji su se borile za pravo glasa koji imamo danas. Treća cjelina rada se osvrće na današnji položaj žena u politici, uspoređuje se broj žena i muškaraca na pozicijama u vladi te se navode razlozi niske zastupljenosti žena na vodećim pozicijama. U četvrtoj cjelini opisana je diskriminacija prema ženama, na koji se način ona manifestira te kako su žene u društvu i politici percipirane u javnosti i medijima. Peta cjelina je usmjerena na medijsko prikazivanje žena koje se bave politikom te je kao primjer navedena bivša predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović. U šestoj cjelini prikazani su rezultati provedene ankete kao istraživanje razmišljanja društva o položaju žena u politici i medijski prikaz žena u javnoj sferi. U sedmoj cjelini nalazi se zaključak donesen na temelju istražene literature potvrđene anketnim istraživanjem.

2. Položaj žena kroz povijest u Hrvatskoj

Zapise o povijesti žena na hrvatskim prostorima nalazimo od 10. stoljeća, dakle u razdoblju ranog srednjeg vijeka, ali isprva s vrlo oskudnim izvorima. Bilježeni su uglavnom slučajevi žena koje su davale donacije svojim muževima za gradnju crkava u tom srednjovjekovnom razdoblju. Tek 1900. godine počeo je izlaziti prvi časopis za žene koje su pisale uglavnom učiteljice, a zvao se „*Na domaćem ognjištu"*. Iako se prvi list za žene činio kao prekretnički povijesni događaj, to zapravo i nije bio jer se i dalje obraćao ženama u ulogama majke i „čuvarice ognjišta". Unatoč tome što o nekim aspektima ravnopravnosti žena možemo govoriti od Francuske revolucije, Hrvatska nije izuzetak od prakse da su tek u 20. stoljeću počele dobivati politička prava. To je proizlazilo i iz činjenice da je veliki postotak djevojčica i žena u Hrvatskoj početkom, pa i do sredine 20. stoljeća, bio nepismen jer uglavnom zbog socijalnih razloga i patrijarhalnih predrasuda nisu imale „privilegiju" redovnog školovanja (usp. Feldman 2004).

Važno je pripomenuti da je politički lider HSS-a Stjepan Radić podržavao žensko obrazovanje, čime je među njima stekao ugled i popularnost, pa su mu se neke žene počele javljati dopisima i pjesmama u stranačkom listu *Dom*. Između 1936. i 1940. godine članice i urednice neovisnog ženskog časopisa *Žena danas* prve su u Hrvatskoj počele zahtijevati pravo glasa. Tražile su da to bude dio reforme, a smatrale su sufražetkinjama, prema pokretu koji je početkom stoljeća počeo razvijati u Velikoj Britaniji i drugim zapadnim zemljama. Najzapaženija hrvatska sufražetkinja bila je Ružica Stojadinović, članica ženskog pokreta i vatrena zagovornica ženskog prava glasa. Dana 18. rujna 1917. zahtjev za pravo glasa žena upućen je zastupnicima u Hrvatskoj saboru i o njemu je na sjednici trebala raspravljati Marija Jurić Zagorka, koja je bila simbol hrvatskog feminizma, inače novinarka i urednica *Ženskog lista* i *Hrvatice* (usp. Feldman 2004).

Ubrzano stjecanje političkih prava uslijedilo je u socijalističkoj Jugoslaviji, kad konačno dolazi do formalnog izjednačavanja muških i ženskih političkih prava. U Zagrebu se 1986. godine pojavljuje i nova aktivistička udruga Ženska grupa Trešnjevka, a 1988. godine uvodi se i prvi SOS telefon za žene koji su one pokrenule. Pojavljivanje raznih grupa za prava žena nije, ipak, imao veći broj aktivistica. Zato je 1987. godine na skupu feminističkih grupa iz cijele Jugoslavije u Ljubljani donošena odluku da se takvi skupovi održavaju godišnje, a ta su okupljanja nazvali Jugoslavenskom feminističkom mrežom. U Zagrebu je krajem 1990., kad se

raspada jednostranački sustav, organiziran i „Ženski parlament“ koji se sastojao od feminističkih grupa raznih političkih orijentacija, okupivši oko 600 aktivistica, no raspadom jugoslavenske federacije i srpskom vojnom agresijom te inicijativa nestaje s javne scene.. U neovisnoj Hrvatskoj od 1992. pojavljuje se nova aktivistička udruženja, kao što su Ženska infoteka (Ženski informacijski dokumentacijski centar), B.a.B.e i Centar za ženske studije (usp. Feldman 2004).

3. Žene u hrvatskoj politici

U hrvatskoj politici, kao i u mnogima zemljama u svijetu, osjetni je manjak žena koje se bave politikom. Iako se situacija, gledamo li duži vremenskih raspon, postupno poboljšava, vrlo je mali broj žena koje su na pozicijama moći unutar državnog aparata i raznih javnih institucija. Hrvatska je od osamostaljenja imala različit, ali uvijek nedostatan, broj žena u Saboru. Prema sazivima, brojka je jako varirala no na posljednjim parlamentarnim izborima bio je najveći broj žena u povijesti Hrvatskog sabora, njih rekordnih 35. U prikazanoj tablici broj 1. vidimo broj žena u Saboru po sazivima.

Sazivi Sabora	Broj žena u Saboru
1. saziv (1990.-1992.)	16
2. saziv (1992.-1995.)	7
3. saziv (1995.-1999.)	9
4. saziv (2000.-2003.)	33
5. saziv (2003.-2007.)	27
6. saziv (2008.-2011.)	32
7. saziv (2011. -2015.)	30
8. saziv (2015.-2016.)	23

9. saziv (2016.-2020.)	19
10. saziv (2020.-)	35

Tablica 1. Broj žena u Saboru prema sazivima

To je u postotku između pet i 23 posto u odnosu na ukupno 151 parlamentarnog zastupnika. Dosad su iz ženskih redova bile samo dvije potpredsjednice Sabora, šest predsjednica saborskih odbora te 4 potpredsjednice odbora.

U odnosu na zemlje članice Vijeća Europe, takve nas brojke svrstavaju na 15. mjesto, što govori da i u mnogim europskim zemljama postoje slični problemi. Mnoge države su ispred Hrvatske, a u tablici ispod prikazan je postotak žena članica parlamenta od europskih država s najvišim brojem.

Države članice EU	Postotak žena u parlamentima
Švedska	43,6%
Finska	42%
Belgija	40%
Španjolska	40%
Austrija	37%
Danska	36%
Portugal	36%
Italija	35%

Tablica 2. Postotak žena članica parlamenta u europskim državama

Hrvatska je najveći skok napravila 2000. godine, kada smo s dotadašnjih osam posto dosegli brojku od 21 posto žena saborskih zastupnica,, ali u naredna dva desetljeća to je, uz povremena padove, naraslo na današnjih 23 posto.

U trenutnom sazivu Europskog parlamenta od ukupno 732 mandata, ženama pripada 226 ili 30,8 posto. Od 14 potpredsjednika, dvije su žene ili 14,3 posto, od 24 predsjednika odbora pet je žena ili 20,8 posto, a od 72 potpredsjednika odbora, 17 je potpredsjednica ili 23,6 posto. Zanimljivo je usporediti u kojim odborima su žene najzastupljenije. U Hrvatskoj su to odbori s manjom političkom težinom, koji pokrivaju područja ljudskih prava, obrazovanja, kulture, socijalne politike, rada, zdravstva ili europskih integracija. Tu je zastupljenost žena viša od 30 posto, s tim da su u odboru za obrazovanje čak i u većini – 53,8 posto. U Europskom parlamentu to su također odbori koji mahom pokrivaju ljudska prava, kulturu, obrazovanje, zapošljavanje, socijalne poslove, okoliš, javno zdravlje, sigurnost hrane. Dakle, to su, slično kao i u Hrvatskoj, područja koja se već uvriježeno smatraju područjem interesa žena, ali i gdje im je lakše ući u odnosu na odbore koji za Uniju imaju stratešku važnost ili gdje se odlučuje o strateškim pitanjima i raspodjeli novca.

Za razliku od Hrvatske, u Europskom parlamentu je ipak 30 i više posto žena u odborima za industriju, istraživanje i energetiku, unutarnje tržište i zaštitu potrošača, regionalni razvoj, građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove, a blizu te brojke u odborima za pravne poslove i proračun. U Hrvatskom saboru općenito u odborima koji pokrivaju proračun, financije i gospodarstvo učešća žena kreće se od 8-15 posto. Najdrastičniji primjer shvaćanja uloge žene u politici je svakako taj što u Odboru za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost Hrvatskog sabora nema niti jedne žene. (Izvor: https://www.mojposao.net/data/files/download/Zene_u_parlamentima_Hrvatska_i_EU.pdf (pristup 09.08.2020.)

3.1. Žene na izbornim listama u Hrvatskoj

Prema zakonu o ravnopravnosti spolova, članku 12, ako je zastupljenost jednog spola niža od 40 posto, političke stranke se zbog takvih lista moraju kazniti za prekršaj novčanom kaznom od 50.000 kuna prilikom izbora za zastupnike u Hrvatski sabor i Europski parlament (usp. https://www.zakon.hr/z/388/Zakon-o-ravnopravnosti-spolova).

ZASTUPNICI HRVATSKOG SABORA (PREMA IZBORNIM LISTAMA)

	Ukupno	Žene	Muškarci	Spolna raspodjela, %	
				Žene	Muškarci
22. travnja 1990.	351	16	335	4,6	95,4
2. kolovoza 1992.	138	7	131	5,1	94,9
29. listopada 1995.	127	9	118	7,1	92,9
3. siječnja 2000.	151	33	118	21,9	78,1
23. studenoga 2003.	152	27	125	17,8	82,2
25. studenoga 2007.	153	32	121	20,9	79,1
4. prosinca 2011.	151	30	121	19,9	80,1

8. studenoga 2015.	151	23	128	15,2	84,8
11. rujna 2016.	151	19	132	12,6	87,4
5. srpnja 2020.	151	34	117	22,52	77,48

Tablica 3. Zastupnici hrvatskog sabora prema izbornim listama, izvor: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/menandwomen/men_and_women_2019.pdf (pristup 9.8.2020.)

U priloženoj tablici prikazuje se broj zastupnika u Hrvatskom saboru, o čemu je već bilo riječi, te koliki postotak tih zastupnika su bile žene do rujna 2016. godine. Najzanimljiviji je podatak da se postotak muškaraca do 2000. godine nije spuštao ispod 90 posto, tako da bi se današnji njihov postotak od 77 posto nekim mogao činiti i kao svojevrsni „ustupak“ ženama, iako bi zakonski trebale biti zastupljene s barem 40 posto zastupnica. 2020. godine na izborima od 117 zastupnika, 34 je žena što je samo 22,52 posto.

MINISTRI U VLADI

					Spolna raspodjela, %	
		Ukupno	*Žene*	*Muškarci*	Žene	Muškarci
I.	30. svibnja 1990.	21	-	21	-	100,0
II.	24. kolovoza 1990.	22	-	22	-	100,0
III.	17. srpnja 1991.[1)]	23	-	23	-	100,0
IV.	12. kolovoza 1992.	16	1	15	6,3	93,8
V.	3. travnja 1993.	16	1	15	6,3	93,8
VI.	7. studenoga 1995.	21	2	19	9,5	90,5
VII.	27. siječnja 2000.	19	2	17	10,5	89,5
VIII.	30. srpnja 2002.	20	4	16	20,0	80,0
IX.	23. prosinca 2003.	14	4	10	28,6	71,4
X.	12. siječnja 2008.	15	3	12	20,0	80,0
XI.	6. srpnja 2009.	17	2	15	11,8	88,2
XII.	23. prosinca 2011.	20	4	16	20,0	80,0
XIII.	23. siječnja 2016.	20	3	17	15,0	85,0
XIV.	20. listopada 2016.[2)]	20	4	16	20,0	80,0
XVI.	16. srpanj 2020.	17	4	13	23,5	76,5

Tablica 4. Ministri u Vladi, izvor: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/menandwomen/men_and_women_2019.pdf (pristup 9.8.2020.)

Iz priložene tablice, do 2020. godine, vidljivo je da tek od 1992. godine mali postotak (6,3 posto) ministrica čine žene. To se zatim povećava i doseže svoj vrhunac 2003. godine, kad je postotak ministrica bio 28,6 posto. Nakon toga u sljedećim godinama postotak ministrica varirao je između 10 i 20 posto. Za razliku od toga, ni postotak ministara do 2000. godine nije se spuštao ispod 90 posto. Samo 2003. godine postotak ministara bio je ispod 80 posto, da bi se kasnije opet povećavao. Interesantno je da su u aktualnoj Vladi iz 2020. četiri ministrice, što je identičan brojci prethodne Vlade, što je i ukupno najveći udjel žena u središnjoj izvršnoj vlasti.

DUŽNOSNICI I VISOKI DRŽAVNI I JAVNI SLUŽBENICI

				Spolna raspodjela, %	
	Total	*Žene*	*Muškarci*	Žene	Muškarci
2000.	641	128	513	20,0	80,0
2005.	971	257	714	26,5	73,5
2006.	1 261	398	863	31,6	68,4
2007.	1 020	276	744	27,1	72,9
2008.	1 469	435	1 034	29,6	70,4
2009.	1 489	449	1 040	30,2	69,8
2010.	1 440	432	1 008	30,0	70,0
2011.	1 480	452	1 028	30,5	69,5
2012.	1 353	400	953	29,6	70,4
2013.	1 349	433	916	32,1	67,9
2014.	1 401	463	938	33,0	67,0
2015.	1 396	467	929	33,5	66,5
2016.	1 339	377	962	28,2	71,8
2017.	1 665	517	1 148	31,1	68,9
2018.	2 039	540	1 499	26,5	73,5

Tablica 5. Dužnosnici i visoki državni i javni službenici, izvor: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/menandwomen/men_and_women_2019.pdf (pristup 9.8.2020.)

Podatke za dužnosnike i visoke državne i javne službenike imamo od 2000. godine do 2018. godine, gdje se postotak žena na tim pozicijama kretao između 20 i 34 posto. Tu je rodna situacija, sa ženskim trećinskim dosegom u razdoblju 2014.-2015. ipak osjetno bolja nego u raspodjeli ministarskih mjesta.

VELEPOSLANICI, STANJE 31. PROSINCA

				Spolna raspodjela, %	
	Ukupno	*Žene*	*Muškarci*	žene	muškarci
2000.	33	1	32	3,0	97,0
2001.	48	5	43	10,4	89,6
2002.	41	4	37	9,8	90,2
2003.	52	7	45	13,5	86,5
2004.	52	6	46	11,5	88,5
2005.	54	6	48	11,1	88,9
2006.	51	5	46	9,8	90,2
2007.	53	3	50	5,7	94,3
2008.	54	5	49	9,3	90,7
2009.	55	9	46	16,4	83,6
2010.	52	8	44	15,4	84,6
2011.	52	10	42	19,2	80,8

2012.	51	8	43	15,7	84,3
2013.	50	11	39	22,0	78,0
2014.	56	13	43	23,2	76,8
2015.	58	14	44	24,1	75,9
2016.	53	14	39	26,4	73,6
2017.	55	15	40	27,3	72,7
2018.	62	19	43	30,6	69,4

Tablica 6. Veleposlanici, izvor: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/menandwomen/men_and_women_2019.pdf (pristup 9.8.2020.)

Podatke za veleposlanike također imamo od 2000. godine do 2018. godine. Žene su i ovdje uvijek u manjini te su 2000. godine samo tri posto veleposlanica bile žena, što je bilo ispod svih rodnih kriterija. Taj broj je s godinama rastao te od 2009. godine ne pada ispod 15 posto, ali se isto tako i ne diže iznad 31 posto, i to tek posljednjih godina.

Kao što možemo vidjeti iz priloženih tablica, iako je zakonski određeno da mora biti minimum 40 posto žena (pravno gledano, isto bi bilo i s manje od 40 posto muškaraca na listama, ali to se u praksi ne događa) na svim izbornim listama, to uglavnom nije ostvareno. Bez obzira na zakon o uvođenju novčanih kazni zbog manjeg postotka određenog spola na izbornim listama, na većini lista broj žena je puno manji od muškaraca. Brojne stranke, među njima i vladajući HDZ, što smo vidjeli i na izborima 2020. godine, svjesno krše taj propis i radije plaćaju zakonom određene novčane kazne. Liberalne stranke koje najviše zagovaraju jednakost i slobodu, a posebice feministički pokret, također nemaju dovoljan postotak žena na izbornim listama te i one krše zakon. Iz navedenih podataka vidimo da svaki zakon koji je u hrvatskoj politici donesen nije nužno ispoštovan čak ni od strane samog Sabora koji ga donosi, a koliko je neiskrena želja da se promijeni rodna neravnopravnost pokazuje i podatak da se tek 2016. počelo novčano kažnjavati stranke koje to ne čine, ali i nadalje bez efekata na promjenu stanja.

3.2. Razlozi niske zastupljenosti žena u politici

Politologinja Smiljana Leinert Novosel u svom radu „Rodni stereotipi, predrasude i diskriminacija žena u politici“ iz 2011. godine opisuje dva istraživanja koja su se odvijala 1997. godine i 2009. godine iz kojeg sam izvukla razloge manjka žena u političkom krugu. Pokazalo

se da je 86 posto europskih žena zainteresirano za politiku, no usprkos tome minimalan je broj žena aktivan u politici.

Razlozi takve niske zastupljenosti žena u politici su obiteljske obveze, predrasude o sudjelovanju žena u politici, opterećenost poslom, nedovoljna aktivnost političkih stranaka, nerazumijevanje bližnjih, ali i djelomična nezainteresiranost žena za politiku te činjenica da se muškarci često protive uključivanju žena u politiku (usp. Leinert Novosel, 2011).

„Rezultati spomenutog istraživanja iz 2009. potvrđuju da su razlozi nedovoljnog broja dominantno 'izvan' samih žena, točnije na vodećoj su poziciji predrasude o sudjelovanju žena u politici, a tek nakon toga slijede ostali razlozi, oni 'objektivne' naravi, u koje se ubrajaju obiteljske obaveze i opterećenost poslom. U sljedećoj su skupini ponovno razlozi koji nisu vezani uza same žene, nego dolaze od 'onih drugih' – riječ je o protivljenju muškaraca ženskom uključivanju u politiku, nerazumijevanju bližnjih te nedovoljnoj aktivnosti političkih stranaka. Da nije riječ o pomanjkanju motivacije kod samih žena, pokazuju odgovori koji taj razlog stavljaju na posljednje mjesto i tako potvrđuju iznesene konstatacije. Samo 9 posto ispitanika, kudikamo najniži postotak, smatra da je upravo to najčešći razlog ženske nedovoljne prisutnosti u politici. To samo potvrđuje ranije nalaze koji su tu mogućnost stavljali gotovo na posljednje mjesto, uz razliku između spolova“ (Leinert Novosel, 2011:121).

Dakle, razlozi neuključivanja žena u politiku dolaze iz društvene stigme ustaljene u načinu razmišljanja i muškaraca i žena koje sputavaju bilo kakav interes žena za bavljenjem politikom. Osim toga, postoji još i činjenica da su potezi političarki puno više kritizirani i stavljani pod povećalo nego oni od njihovih muških kolega te i sama ta činjenica odbija žene od zapošljavanja u politici. Ni unutar obrazovnog sistema koji bi trebao jednako poticati djevojke na ostvarivanje karijere u raznim sektorima ne postoji volja za njihovo usmjeravanje prema političkom radu.

4. Diskriminacija i percepcija žena u hrvatskoj politici

„Diskriminacija je nejednako postupanje prema osobi utemeljeno na nekoj njezinoj posebnoj karakteristici ili na više njih. Međutim, nije svaki slučaj nejednakog postupanja ujedno i diskriminacija. Ponekad, čak i kada su razlike među osobama razlog za nejednako postupanje, to može biti opravdano. Do diskriminacije vrlo često dovode pogrešna očekivanja i predrasude. Ljudi povezuju određene karakteristike s pojedinim osobama ili očekivanim ponašanjem pojedinih osoba, npr. stereotipi o tome da su osobe određenog etničkog podrijetla lijene (te ih zato netko ne želi zaposliti); da se ženske zaposlenice moraju skrbiti o djeci te da neće raditi onoliko koliko rade njihove muške kolege (te zato neće biti unaprijeđene unatoč tome što ispunjavaju sve formalne uvjete). Budući da je teško boriti se protiv predrasuda (jer su uglavnom iracionalne i gotovo ih je nemoguće pobiti argumentima) vrlo je važno boriti se protiv diskriminacije, koja može obuhvaćati sve od neprijateljskog ponašanja do isključivanja i segregacije ili čak otvorenog nasilja“ (Zimmer, 2013:9-10).

4.1. Diskriminacija žena u politici

„Kada se žene, premda u malenom broju, i nađu u javnoj sferi djelovanja, uglavnom ostaju u tipičnim ženskim sektorima, i to se stanje desetljećima ne mijenja“, konstatirao je poznati politolog M. Duverger još prije više desetljeća (Duverger, 1955). No, kada se i nađu u tipičnim „muškim“ djelatnostima, još uglavnom ostaju na nižim hijerarhijskim pozicijama, redovito s nižom plaćom i društvenim statusom. Ako se žene i nađu u ekstremno muškoj djelatnosti – politici – i tu praksa pokazuje da se prvenstveno usredotočuju na ženske teme (prosvjeta, društvene djelatnosti, skrb za druge i slično), a piramidalna zakonitost prema kojoj žene gotovo iščezavaju s najviših pozicija odlučivanja tu je posebno uočljiva. Iznimka od pravila pojavila se tek u novije vrijeme.

Naime, u skandinavskim zemljama, Francuskoj i, zanimljivo, u jednoj od zemalja s juga Europe, Španjolskoj, ostvareno je ono što se ranije činilo nezamislivim – žene su u vladama izabrane na do tada tipične muške položaje kao što su čelne funkcije u ministarstvima obrane, financija i unutarnjih poslova. Zanimljivo je da je jedan od rijetkih hrvatskih izuzetaka 2002. godine bilo imenovanje Željke Antunović za ministricu obrane. Za veliki broj čak i razvijenih europskih zemalja, to je tek poželjna perspektiva. No, pojavilo se i nešto neočekivano – nagli porast broja žena u parlamentima nerazvijenih zemalja, uz stagnaciju tog broja u razvijenim

zemljama, što zahtijeva poseban pristup i objašnjenje. Brojna su politološka istraživanja pokušala odgovoriti na pitanje o razlozima nedovoljne uključenosti žena u procese političkog odlučivanja, o njihovoj usmjerenosti prvenstveno na „ženske“ teme te o razlozima neadekvatnog sudjelovanja na najvišim pozicijama političke vlasti.

Poseban je istraživački interes usmjeren na procjenu do sada postignutih rezultata u promjeni društvenog položaja žena, posebice političkog. Danas je u parlamentarnim demokracijama evidentno opredjeljenje za paritet žena i muškaraca u političkom odlučivanju kao preduvjet istinske demokracije, no pokazatelji govore kako to nije nimalo lako ostvariti, čak i kad o tome postoji društveni konsenzus. Da bi se razumio problem jednake zastupljenosti potrebno je krenuti od prava na kojem se temelje liberalne demokracije. Za razliku od spomenute antičke demokracije, moderni su ideal suvremene europske demokracije univerzalističke prirode. Promiču se ljudska prava, ali po cijenu zanemarivanja spolnog identiteta ljudskih bića. Stoga, „da bi ljudska prava bila istinski univerzalna, moraju se odrediti kao prava svih ljudskih bića, a spolnu razliku treba izričito napomenuti“ (Sineau, 2003: 16). Čini se da pitanje spolne ravnopravnosti uglavnom ostaje u sferi socijaldemokracije, dok se u liberalnim demokracijama ono ne prepoznaje kao specifični politički problem, već se ono podrazumijeva. „Upravo se kroz uživanje političkih prava, muškarci i žene u liberalnoj demokraciji ostvaruju kao aktivni građani i jačaju svoja građanska i društvena prava. Politička pozicija s obzirom na rodne razlike stoga je odlučujući čimbenik u izgradnji demokracije.“ (Sineau, 2003: 16).

Potrebno je, ipak, podsjetiti da neke od razvijenijih zemalja. Francuska primjerice, kroz legislativu snažno potiče stranke na jednako uključivanje žena i muškaraca pri kandidiranju za izbore. I Velika Britanija od 2000. godine ima zakon koji traži od stranaka da prihvate mjere protiv diskriminirajuće prakse. Riječ je ponovno o mjerama koje interveniraju u društveni proces, želeći polučiti optimalne rezultate za žene, ali uz skromne rezultate. Nalazi istraživanja upućuju na konstataciju da je ulazak većeg broja žena u parlamente rezultat djelovanja brojnih čimbenika, odnosno sfera utjecaja – kulturološke, socioekonomske te političke i da je njihov redoslijed važnosti teško utvrditi. Štoviše, moguće je pretpostaviti da je različit za pojedine zemlje, odnosno regije. Pristajanje uz demokratski poredak, kao ni snažan ženski aktivizam i pokreti na nacionalnoj i međunarodnoj razini, nisu sami po sebi garancija porasta broja žena u parlamentima“ (Leinert Novosel 2009:59-65).

4.2. Percepcija žena u politici

Najnoviji podaci iz 2009. omogućuju analizu percepcije (ne)dovoljnog broja žena u politici s obzirom na različite razine političkog odlučivanja – na onoj najvišoj, u Saboru i Vladi RH, za razliku od one na lokalnoj razini. Podsjetimo da svjetska iskustva jednako kao i naša govore o znatnijem sudjelovanju žena na lokalnoj razini nego na onoj najvišoj, na razini parlamenata. Takvi su nalazi registrirani još prije dvadesetak godina i kod nas, a autori su ih nazvali „piramidalnim principom" participacije žena u politici (Leinert Novosel 1990). No, statistički podaci i istraživanja posljednjih desetak godina svjedoče o „obrnutoj piramidi", prema kojoj su žene u Hrvatskoj prisutnije na višim negoli na nižim razinama političkog odlučivanja, što je svojevrsni politički apsurd. Na primjer, na razini općinskih vijeća 2001. godine bilo je samo sedam posto žena, 2005. godine osam posto, a 2009. godine broj je porastao na svega 15,5 posto. S druge strane, na najvišoj razini, konkretno u Sabor, od 2007. izabrano je, kao što je već navedeno, više od 20 posto (DZZS, 2011).

Veći broj žena na nižim razinama političkog odlučivanja u svijetu se čini logičnim. Objašnjava se to brojnim razlozima, od kojih je najčešći vezanost i upućenost žena u lokalne probleme te odsutnost interesa muškaraca za participiranjem na nižim političkim razinama.

	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem	M	SD
13. Žene nisu u dovoljnom broju prisutne u tijelima političkog odlučivanja na državnoj razini.	9	13,8	27,1	30	20,1	3,38	1,206
9. Žene su u dovoljnom broju prisutne u tijelima političkog odlučivanja na lokalnoj razini.	19,9	28,2	27,3	16,1	8,5	2,65	1,207

Tablica 7. Postoci i prosječne vrijednosti odgovora na tvrdnje o percepciji ostvarenosti ravnopravnosti muškaraca i žena u politici u hrvatskom društvu (Leinert Novosel 2019:185)

„Ispitanici/e se uglavnom slažu ili u potpunosti slažu (50%) da žene na spomenutoj višoj razini nisu prisutne u dovoljnom broju. Možemo reći da tako rezonira svaki drugi ispitanik/ca, dok s druge strane gotovo 23% njih 186 ima o tome posve obrnutu percepciju i misli kako ih ima dovoljno. Kad je o lokalnoj razini riječ, dominiraju oni koji se ne slažu ili uopće ne slažu

(48%) da je žena na toj razini političkog odlučivanja dovoljno; nasuprot njima šestina ispitanika (gotovo 15%) smatra da je broj žena prisutnih na lokalnoj razini dovoljan. Usporedba odgovora za te dvije razine potvrđuje slaganje u percepciji prema kojoj žena nema dovoljno na obje razine, ali je zanimljivo da ih na državnoj razini vide dovoljno prisutnima – 23% odgovora, dok stanje na lokalnoj razini procjenjuju na isti način sa tek 15% odgovora. Znači, ispitanici/e ukazuju da bi ih na lokalnoj razini trebalo biti više. Percepcija ispitanika/ca pokazuje podudarnost s naprijed iznesenim statističkim podacima vezanim uz participaciju žena na tim razinama političkog odlučivanja“ (Leinert Novosel 2009:185-186).

5. Prikaz žena u politici kroz medije

„Prezentiranje žena u medijima dovoljno jasno i bez okolišanja govori o položaju same žene u suvremenom društvu: ono je još uvijek patrijarhalno društvo u kojem prvenstveno dominiraju muška načela i potrebe i u kojem je sasvim normalno žensko tijelo prikazivati kao seksualni objekt podčinjen htijenjima i potrebama muškaraca. Tretiranjem ženskoga tijela kao objekta dokida mu se vlastiti identitet, a postavljajući ga u eksplicitne poze i situacije te svodeći njegove funkcije samo na nagonsko i banalno, način je kojim će marketing najčešće, vrlo uspješno, promovirati proizvod i privući publiku. Danas se reklame u suvremenim medijima načelno mogu okarakterizirati prema svojem sadržaju i fokusu usmjerenosti na one koje se obraćaju muškoj i one koje se obraćaju ženskoj publici“ (Lubina, Brkić Klimpak 2014:216).

Zato ćemo, kako upozoravaju pojedini autori, u onima koje ciljaju na muške potrošače često susresti idealne stereotipne djevojke, uglavnom u pozama koje otvoreno pozivaju na seks, polugole ili gole, nerijetko sa zadatkom - uvijek spremna udovoljiti muškarcu. Takvim se prizorima, dakle, sada više niti zamaskirano rodni identitet pretpostavlja osobnom identitetu žena, upućujući njezinu funkciju na sferu spavaće sobe kao jedinog njenog cilja. Iz potonjega je evidentno kako pomoću medijske objektivizacije potpomognute rodnim stereotipima žensko tijelo egzistira u svojstvu objekta koji, što god radio, uvijek ima jednaku funkciju - vizualne kulise i poslušne figure koja je u funkciji interesa muške populacije.

„Osim reklama s nekom vrstom aktivne radnje, često će našu pozornost privući i reklame na jumbo plakatima ili u tiskovinama na kojima se mogu zamijetiti uglavnom krupni planovi određenih, posebno istaknutih dijelova ženskoga tijela za koje se smatra kako će svojom eksplicitnošću ili šokantnošću bolje prodati ili barem natjerati potrošače da bace pogled na novi proizvod.“ (Lubina, Brkić Klimpak 2014:218).

Prezentiranje žena u medijima, prema brojnim istraživanjima, dovoljno jasno i bez okolišanja govori o položaju same žene u suvremenom društvu. Pojednostavljeno rečeno, ono je još uvijek patrijarhalno društvo u kojem prvenstveno dominiraju muška načela i potrebe. Uvriježeno je, primjera radi, mišljenje pojedinih istraživača da žene-vođe dobivaju manje pozornosti nego njihovi muški pandani te da se medijsko praćenje temelji na stereotipima o ženama. Jedno se istraživanje bavilo medijskim tretmanom dvadeset svjetskih vođa, od kojih su deset bile žene, među kojima i karizmatske političarke poput Margaret Thatcher, Benazir Bhutto i Indire Gandhi:

„Medijsko praćenje je uključivalo tiskane i elektroničke medije, a provedena je i kvantitativna i kvalitativna analiza. Analizirano je više od 130 tisuća novinarskih priča. Nalazi su otkrili da su muški vođe (1600 priča godišnje) doista bili medijski bolje popraćeni nego ženski vođe (1400 priča godišnje). Street, međutim, kaže da se 'priča kazuje s aspekta vođe koji dominira vlastitom strankom i koji neprekidno odbacuje protivnike. Vođe nastoje dominirati izbornim kampanjama.' Oni su većinom muškarci“ (Felger, Lesinger, Tanta 2017:86).

5.1. Medijski prikaz političarki na primjeru Kolinde Grabar Kitarović

Na službenoj stranici predsjednice nalazi se sljedeći njezin životopis. „Rođena je 29. travnja 1968. u Rijeci gdje pohađa osnovnu školu, a srednju školu završava u Los Alamosu u Sjedinjenim Američkim Državama. Godine 1993. diplomira engleski i španjolski jezik na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a osim toga usavršava se i u području portugalskog jezika. Sljedeće godine u Beču završava Diplomatsku akademiju, a 2000. stječe akademski naziv magistre međunarodnih odnosa na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Od 2002. do 2003. boravi na Sveučilištu „George Washington“ u Sjedinjenim Američkim Državama kao dobitnica Fulbrightove stipendije za preddoktorsko istraživanje iz međunarodnih odnosa i sigurnosne politike“ (Izvor: https://www.predsjednik.hr/bivsi-predsjednici/kolinda-grabar-kitarovic/).

Slika 1. Kolinda Grabar-Kitarović na svojoj službenoj stranici

5.1.1. Primjer bivše predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović

Bivša predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović često je ostavljala negativan dojam u javnosti zbog nekih svojih nespretnih izjava i neuobičajenog ponašanja za jednu predsjednicu države. Građani su često osjećali ljutnju zbog obećanja koja je konstantno davala, a nije ih ispunjavala, niti je bila u objektivnoj poziciji da to učini. Ponajviše je to upadalo u oči pred kraj mandata, kada je krenula u novu predizbornu kampanju. Grabar-Kitarović je tijekom mandata činila mnogo toga zbog čega su je konstantno pratili mediji i o tome naširoko izvještavali javnost. No, bez obzira na njezino dvojbeno ponašanje, kao i medijsku potrebu kritičkog promišljanja, ponekad su je ismijavali do krajnjih granica, tako da se više nije moglo govoriti o profesionalnom izvješćivanju. Nesporno je da se o njoj pisalo na drugačiji način od njezinih muških kolega pa je u pozornost često dolazila njezina odjevna kombinacija ili frizura, što nije bilo nimalo relevantno za javnost ili poziciju na kojoj se ona nalazila.

Slika 2. Screenshot naslova iz Indeks.hr

Na priloženoj slici vidi se naslov: „Natapirana kosa i naborano lice: Evo kako je Kolinda izgledala prije 10 godina“, što izravno komentira njezin izgled u negativnom smislu, što nije

bilo nimalo bitno,, čak i pomalo uvredljivo, za poziciju predsjednice Republike Hrvatske koju je u to vrijeme obavljala. Usporedbe radi, rijetko viđamo tekst u medijima o izgledu kose i kože muških predsjednika.

Slika 3. Screenshot naslova iz Nacional.hr

Uz priloženu sliku stavljen je naslov: „Ekskluzivno za 150 dizajnerskih haljina i kostima potrošila barem jednu godišnju plaću“. Naslov stvara dojam velike rastrošnosti bivše predsjednice na odjeću, što je često povezana tema za žene u javnom sektoru. Zanemaruje se činjenica da bi političari trebali biti uredni i dotjerani zbog stvaranja dobrog dojma i osjećaja sigurnosti kod javnosti i puka, što zasigurno nije jeftino. Zanemaruje se i spoznaja da dizajnerska muška odijela, košulje, kravate ili cipele također imaju iznimno visoke cijene.

Slika 4. Screenshot naslova iz Totalno.hr

Na slici 4. vidimo naslov na kojem piše „Zemljo otvori se: Kolinda Bandiću pjeva rođendansku pjesmicu kao Merlinka Kennedyju“. Naslov koji vidimo povezuje Kolindu Grabar-Kitarović s poznatom glumicom Merlyn Monroe koja je također bila poznata po privlačnom izgledu te spomenutim atraktivnim pjevanjem pjesme za rođendan američkom predsjedniku Johnu F. Kennedyju. Pjevanje rođendanske pjesme gradonačelniku Milanu Bandiću jedan je od pogrešnih poteza koje je učinila tijekom svojeg mandata zato što šalje pogrešnu sliku javnosti, a mediji su ti koji su to povezali s sličnim zanimljivim događajem u prošlosti koji je također učinila žena koja je trpjela mnogo predrasuda na temelju svojeg izgleda. Prvi dio naslova „Zemljo otvori se“ je poznata izreka koju koristimo kada želimo reći da se desilo nešto sramotno, a u ovom tekstu je dobro iskorištena da stvara aluziju na djela bivše predsjednice.

Slika 5. Screenshot naslova iz Jutarnji.hr

Iz priložene slike vidimo naslov na kojem piše „Znate, netko mora brinuti o obitelji…Kolinda nahvalila svog supruga da kući čuva djecu, ali on u tim trenucima nije bio blizu obiteljskog doma“. Ovo je primjer u kojem se vidi medijsko zadiranje u privatnost javnih osoba. Jedan od glavnih razloga zbog kojih žene ne žele postati političarke je taj što strahuju da će javnost saznati previše informacija o njihovoj obitelji. Upravo to se desilo Grabar-Kitarović obitelji o kojoj su stalno informirali. S obzirom na funkciju bivše predsjednice u politici u potpunosti je nevažno za javnost tko se brine o obitelji i gdje se nalaze njezin suprug ili djeca. No diskriminacija prema ženama se iskazala i u ovom slučaju. S obzirom da je poznati stereotip koji prati žene taj da bi se one trebale brinuti o obitelji mediji su informirali javnost o tome tko se zapravo brine za djecu dok se muškim političarima to pitanje rijeko postavlja.

Slika 6. Screenshot naslova iz tportal.hr

Na slici broj 6. možemo vidjeti sliku s naslovom „Kolinda Grabar Kitarović prošetala centrom Zagreba s novom frizurom, ali i zavojem u ruci“. U naslovu se ponovno spominje njezin izgled što je manje bitno u usporedbi s njezinim dostignućima što bi moglo predstavljati određenu važnost u njezinoj političkoj funkciji. Pažnja je u potpunosti usmjerena na fizičke aspekte povrh važnih detalja za državu. No razlog tome je i činjenica da ljudi često posežu za naslovima koji privlače oko te se nazivaju mamac za klikove. „Zavoj na ruci“ dovodi do zanimanja čitača dok naslove vezane za državne radnje ne smatraju dovoljno intrigantnim.

Slika 6. Screenshot naslova iz Gloria.hr

Na priloženoj slici 6. vidimo članak s naslovom „Iskoristila je ljeto! Preplanula Kolinda Grabar-Kitarović opuštena na zagrebačkoj špici. Ponovno se spominje izgled Kolinde Grabar-Kitarović te se nameću ideali ljepote kao što je u ovom slučaju tamnoput ten. Također spominju na koji način je odjevena te odlazak u kafić gdje je popila kavu. Njezina važnost se prikazuje kroz izgled i po kafićima koje posjećuje te je prikazana kao da je njezina uloga da bude lijepa predsjednica, a ne uspješna i poslovna žena s vrlo važnom funkcijom za državu.

Unatoč tome što u Hrvatskoj imamo osjetno manji broj žena koje sudjeluju u politici od muškaraca, Kolinda Grabar-Kitarović je bila izabrana kao prva predsjednica, jer je isprva imala snažnu podršku nemalog dijela javnosti. Ne smije se zanemariti ni činjenica da joj je tada prednost bila upravo u tome što je bila žena. Mogli bi ironično ustvrditi da joj je neupitni seksizam u hrvatskom društvu tada išao u prilog. No, sve se to okrenulo protiv nje zbog njezinih krivih ili neshvaćenih poteza i izjava, koji su ju kompromitirali pred javnošću. Dogodilo se to

da je građani danas više pamte po nizu gafova tijekom svoga mandata nego po ozbiljnim i važnim političkih istupima i inicijativama. Potonje je potpuno palo u sjenu. No, bez obzira na začudne i pomalo neozbiljne izjave bivše predsjednice, seksizam i stereotipi su se koristili protiv nje u mnogo većoj mjeri nego što se to događalo muškarcima na njezinoj poziciji. Zbog toga je javnost čitala tekstove koji su se fokusirali na potpuno nevažne detalje, kao što su njezina odjeća, šminka i kosa. Ukratko, mediji su imali pravo birati na koji način će prikazati predsjednicu i njezine nedostatke, a odlučili su se fokusirati na njezine fizičke atribute umjesto na državničke potez, neovisno o tome koliko se s njima slagali.

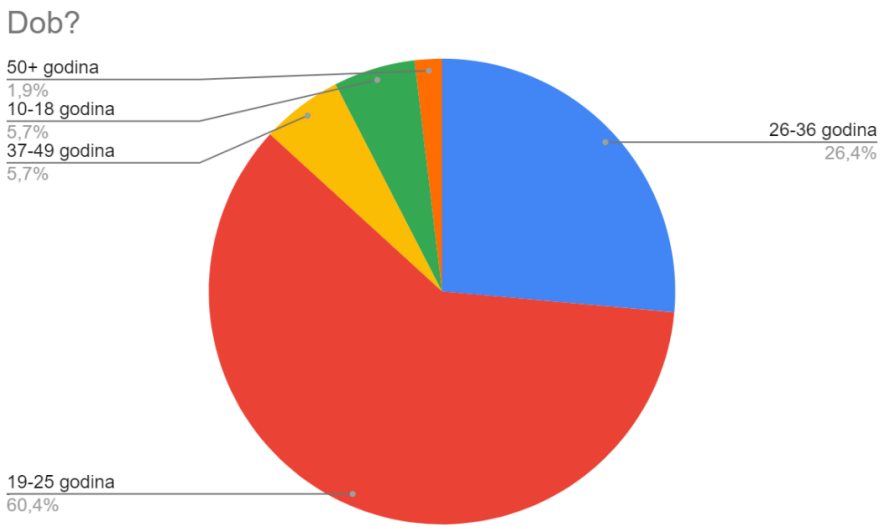
6. Anketno istraživanje

Anketiranje pomoću anketnih upitnika je najčešći instrument istraživanja kako za znanstvene tako i stručne analize društvenih kretanja. Anketni upitnik je nezaobilazni mjerni instrument pomoću kojeg se dobivaju ulazni podaci za različite analize, od kojih su najčešće one statističkog karaktera. „Kvalitetu istraživanja baziranom na anketiranje pomoću anketnog upitnika ovisi o nizu čimbenika među kojima je od posebnog značaja odnos ispitanika prema anketnom upitniku. Odnos ispitanika prema anketiranju je od važnosti jer se putem upitnika najčešće ispituju nečiji stavovi i mišljenja po nekom pitanju“ (Brajdić 2002:65).

Cilj ovog anketnog istraživanja bio je utvrditi koliko javnost zna za diskriminaciju žena u politici, koje je njihovo mišljenje o položaju žena te kakav utjecaj mediji imaju na razmišljanje građana o ženama koje vode državu.

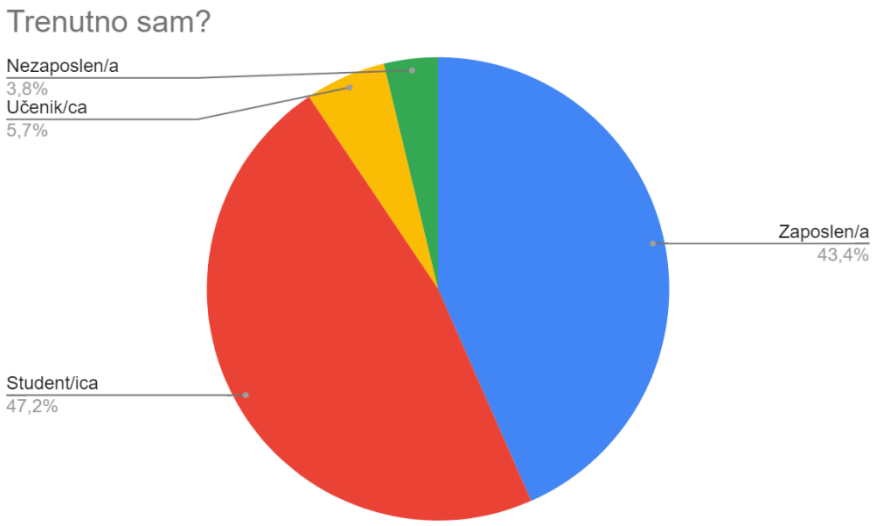
6.1. Metoda i nacrt istraživanja

U provedenoj anketi sudjelovalo je 53 ispitanika te je bila u potpunosti anonimna. Postavljeno je 15 pitanja, a prva tri su dob, spol i status obrazovanja ili zaposlenosti dok su ostalih dvanaest pitanja izravno povezana s temom rada. Jedanaest pitanja su imala ponuđen odgovor, dok su ostalih četiri imala izbor od jedan do pet koliko se slažu s izjavom.

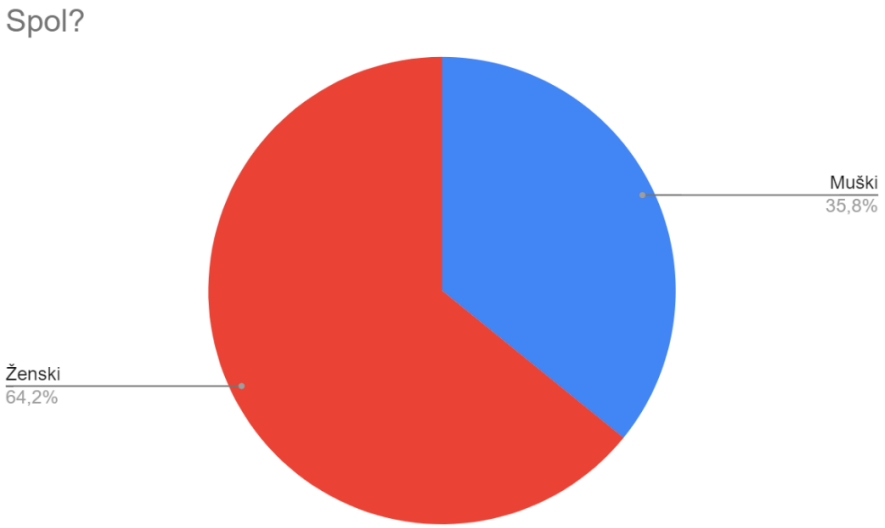
Graf 1. Dob ispitanika

U priloženom grafu možemo vidjeti postotak ispitanika koji su dali svoje odgovore vezane za njihovu dob. Najveći broj ispitanika ima između 19-25 godina, čak 32 osobe što čini 60,4%. Sljedeća kategorija bila je dob između 26-36 godina što čini 26,4% ili 14 naših ispitanika. Osoba koje imaju između do 18 i 37-49 bio je identičan postotak - 5,7%. Najmanje ispitanika (1,9%) imalo je 50+ godina. Kako je većina ispitanika u dobi od 19-36 godina, u anketi ćemo ponajbolje vidjeti kako o položaju žena razmišljaju oni koji se spremaju ili su na početku svojih karijera.

Graf 2. Status obrazovanja ili zaposlenja ispitanika

U drugom pitanju ispitanici su odgovarali na pitanje o njihovom statusu obrazovanja ili zaposlenja. U priloženom grafu možemo vidjeti da je najviše ispitanika studenata (47,2%), dok nitko od ispitanika nije označio kategoriju umirovljen/a. Zaposlenih također ima gotovo jednak postotak kao i studenata, čak 43,4%. Učenika ima samo 5,7%, dok je najmanje ispitanika nezaposleno (3,8%). Kao što smo vidjeli u prijašnjem pitanju, većina ispitanika ima dob od 19-36 godina, što to možemo povezati s njihovim statusom, koji je najčešće označen kao student/ica i zaposlen/a.

Graf 3. Spol ispitanika

U priloženom grafu možemo vidjeti da je veći broj osoba koje su pristupile anketi žene, koje čine 64,2% ispitanika, a muškaraca je 35,8%. S obzirom na te rezultate, moći ćemo dobiti uvid koje je stajalište žena iz raznih dobnih skupina o ženskom položaju u društvu i politici.

Graf 4. Smatraju li ispitanici da je položaj žena u politici danas bolji nego u povijesti

Pitanje koje je prvo postavljeno nakon prikupljanja demografskih podataka je smatraju li ispitanici da je položaj žena danas bolji nego u povijesti, na što je većina odgovorila „da“ (98,1%), dok je samo jedna osoba, što čini 1,9%, odgovorila „ne“. Prvo pitanje se odnosi na

povijest kako bi se ustanovilo početno razmišljanje našeg društva o ženskoj poziciji u politici, a po njihovim odgovorima možemo zaključiti da je položaj žena uistinu mnogo bolji nego što je bio kroz povijest.

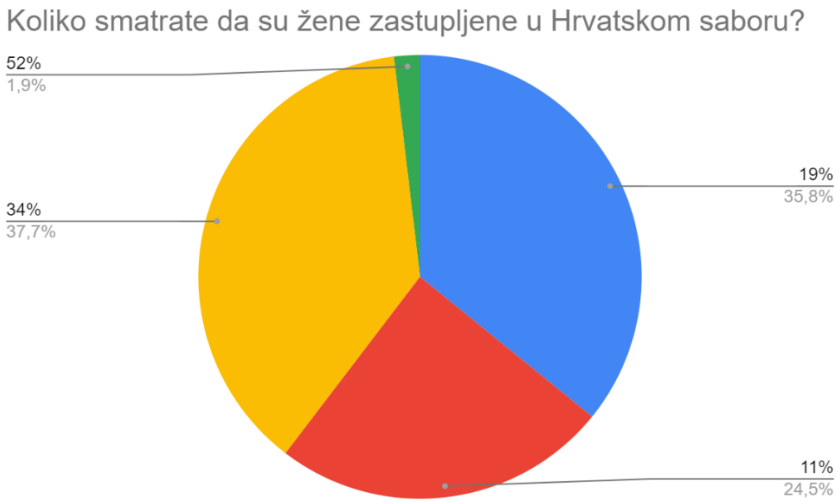
Graf 5. Smatraju li ispitanici da je vodstvo unutar države određeno spolom

Sljedeće pitanje koje je bilo postavljeno je smatraju li da je vodstvo unutar države određeno spolom. Cilj ovog pitanja bio je vidjeti njihov stav o utjecaju spola osobe na dolazak na visoku poziciju u vlasti. Rezultati su gotovo podjednaki. Njih 58,5%, što čini 31 osobu, označilo je „da“, dok je 22 osobe (41,5%) označilo odgovor „ne“. Iako nije naglašen određen spol, na ovom pitanju možemo vidjeti prva mišljenja sudionika ankete o diskriminaciji u društvu. U pitanju nije naglašen određen spol zato što diskriminaciju nerijetko osjećaju i muškarci pa je važno vidjeti smatraju li ispitanici da je spol osobe ima utjecaj na uspjeh u politici.

Graf 6. Smatraju li ispitanici da ima manjak žena u hrvatskoj politici

Priloženi graf prikazuje mišljenje ispitanika o broju žena u hrvatskoj politici, na što je većina odgovorila pozitivno, čak 81,1%, što čini 43 osobe. Samo 10 osoba je imalo mišljenje da žena u hrvatskoj politici ne nedostaje, što čini 18,9%. Ovim se pitanjem dobiva uvid u razmišljanju našeg društva o potrebnosti oba spola u politici. Potvrdilo se da je i javna percepcija da manje žena sudjeluju u politici, što može biti poticaj za promjenu takvog stanja.

Graf 7. Koliko posto smatraju ispitanici da su žene zastupljene u Hrvatskom saboru

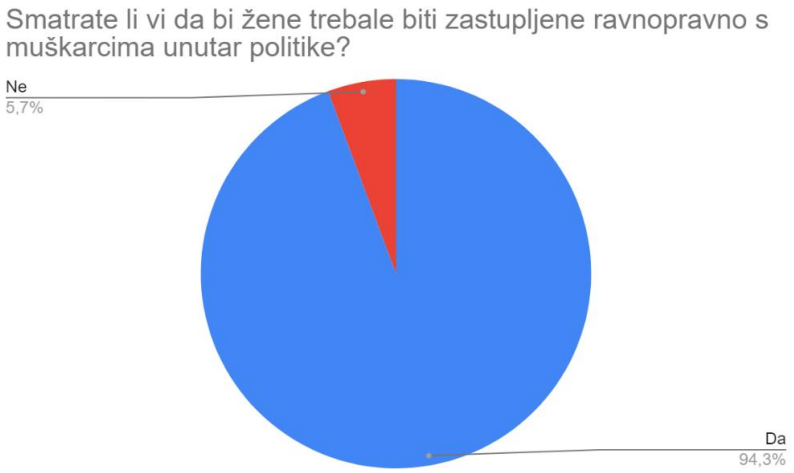
U ovom grafu je postavljeno pitanje o broju žena u Saboru te su imali više izbora s točnim brojem postotka. Imali su pet ponuđenih odgovora, 11%, 19%, 34%, 52% i 69%, kako bi uopće i mogli shvatiti imaju li ispitanici ikakvu predodžbu o ženskoj zastupljenosti. Ukupno

20 osoba (37,7%) je označilo odgovor 34%. Nakon toga najčešće označen odgovor je 19% što je ujedno i točan odgovor, a označilo ga je 19 osoba (35,8%). Odgovor 11% označilo je 24,5% ispitanika, što čini 13 osoba, dok je odgovor koji je prikupio najmanje glasova, 52%, označila samo jedna osoba. U ovom pitanju bio je ponuđen i odgovor 69%, što nitko od ispitanika nije izabrao. Po odgovorima možemo uočiti da ispitanici smatraju da je zastupljeno više žena u Hrvatskom saboru nego što je slučaj u stvarnosti. Iz odgovora možemo izvući zaključak da javnost nije dovoljno informirana o zastupljenosti žena na parlamentarnim izborima.

Graf 8. Mišljenje ispitanika koji je glavni razlog manjka žena u politici

Pitanje u priloženom grafu povezano je s prethodnim. Razlog nedostatka žena u politici vidljiv je u svim ponuđenim odgovorima, no najtočniji je odgovor, jer je moguće ispreplitanje više razloga, izabralo samo 10 osoba (18,9%). Najveći broj ispitanika (39,6%) smatra da je razlog predrasude o sudjelovanju žena u politici. Sljedeći najviše označen odgovor je nezainteresiranost žena za politiku, što smatra 22,6% ispitanika (12 osoba). Obiteljske obaveze i nedovoljna aktivnost političkih stranaka je označio jednak broj sudionika (3,8%), dok se samo jedna osoba (1,9%) odlučila za odgovor opterećenost poslom. Iz ovih odgovora možemo imati uvid u mišljenja našeg društva o razlogu lošeg položaja žena u politici, a dominira stav da su ključne ipak predrasude.

Graf 9. Mišljenje ispitanika smatraju li da bi žene trebale biti zastupljene ravnopravno s muškarcima unutar politike

Pitanje koje se nalazi u priloženom gradu glasi „Smatrate li da bi žene trebale biti zastupljene ravnopravno s muškarcima unutar politike“ s ciljem da vidimo izravno mišljenje ispitanika o pravu žena da bude jednak broj žena kao i muškaraca koje vode državnu politiku. Na to se većina ispitanika izjasnila s „da“ (94,3%), dok se tri osobe (5,7%) izjasnilo s „ne“. U odgovorima vidimo da se većina smatra kako bi trebao biti jednak broj žena kao i muškaraca koji sudjeluju u politici, no već smo objasnili da to nije realno u hrvatskoj praksi.

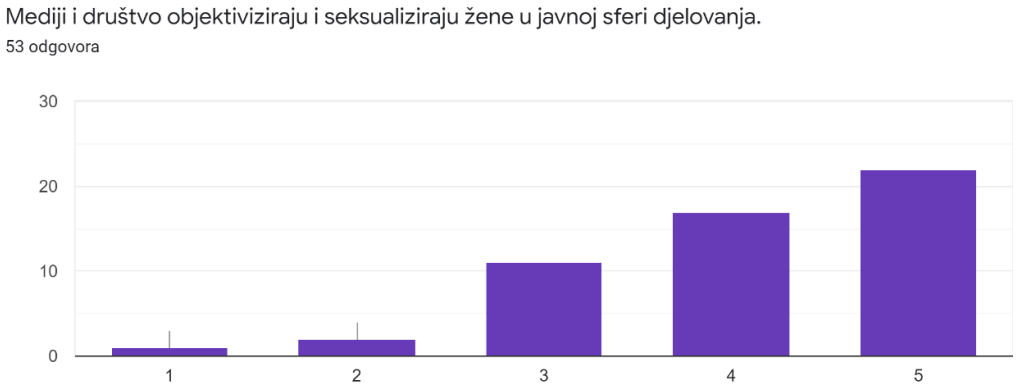
Graf 10. Slažu li se ispitanici da žene imaju više poteškoća u napredovanju unutar politike te im je teže doći do visokih pozicija

Graf priložen iznad ponovno prikazuje pitanje na koje su ispitanici odgovarali birajući broj od 1-5, s rasponom od „uopće se ne slažem“ do „u potpunosti se slažem“. Broj 5, dakle potpuno slaganje, označile su 24 osobe (45,3%), zatim broj 4 je označilo 12 osoba (22,6%), broj 3 je označilo 9 osoba (17%), broj 2 je označilo 6 osoba (11,3%) te broj jedan su označile 2 osobe (3,8%). Iz odgovora vidimo da se najviše ispitanika izjasnilo da se slažu s izjavom o teškom napredovanju žena u politici te da im je teže doći do visokih pozicija. Po tim odgovorima možemo vidjeti da je javnost barem svjesna problema diskriminacije na temelju spola.

Graf 11. Slažu li se ispitanici da su potezi žena puno više kritizirani i promatrani od njihovih muških kolega

U priloženom grafu ponovno imamo ponuđen izbor od 1 „uopće se ne slažem“ do 5 „u potpunosti se slažem“. Cilj ovog pitanja je vidjeti mišljenje sudionika u anketnom istraživanju o predrasudama prema ženama u politici, konkretno zbog kojih su više i neobjektivnije kritizirane od muškaraca. Na ovo pitanje podjednak broj ispitanika (30,3%) je označilo broj 3. koji daje do znanja da su indiferentni, i broj 4. Broj 5 je označilo 15 osoba (28,3%), koje se u potpunosti slažu. Broj 1 i 2 je također označio jednak broj osoba, što čini 5,7% (3 osobe). Ponovno vidimo niz odgovora koji nam daju do znanja da ispitanici smatraju da su žene u lošijem položaju od muškaraca te smatraju da je diskriminacija prema ženama vidljiva i u medijskom prikazu političarki.

Graf 12. Slažu li se ispitanici da mediji i društvo objektiviziraju i seksualiziraju žene u javnoj sferi djelovanja

U priloženom grafu sudionici su ponovno davali svoje mišljenje, od 5 „u potpunosti se slažem“ do 1 „uopće se ne slažem“, a upravo tim redoslijedom su davali svoje odgovore pa je tako broj 5 označilo 22 osobe, što čini 41,5%. Broj 4 je označilo 17 osoba (32,1%), broj 3 je označilo 11 osoba (20,8%), broj dva je označilo dvije osobe (3,8%) te broj 1 je označila samo jedna osoba, što čini 1,9%. Po rezultatima možemo vidjeti da se građani uglavnom slažu s izjavom da mediji i društvo objektiviziraju i seksualno diskriminiraju žene koje rade u javnoj sferi.

Graf 13. Smatraju li ispitanici da su stereotipi o ženama zastupljeni i u medijskim člancima

Priložen graf prikazuje mišljenje ispitanika da su stereotipi o ženama zastupljeni u medijskim tekstovima. Čak 47 osoba (88,7%) se složilo s odgovorom „da“ dok se samo 11, 3%, izjasnilo za odgovor „ne“. Iz ovih podataka možemo zaključiti da su stereotipi o ženama često viđeni u medijima koje su primijetili ispitanici.

Graf 14. Smatraju li ispitanici da su riječi žena u politici zanemarene te su njihovi fizički atributi fokus medijskih članaka

Priložen graf prikazuje odgovore za pitanje o medijskom zanemarivanju riječi žena u politici i usmjeravanja pozornosti na fizičke atribute. Ukupno 36 osoba (67,9%) je na to odgovorilo s „da“, dok je 32,1% dalo odgovor „ne“. Veći broj ispitanika se slaže da se u medijskim tekstovima često može pročitati o fizičkom izgledu žena koje sudjeluju u politici što je u potpunosti nevažno s njihovim radom u javnoj sferi.

Graf 15. Slažu li se ispitanici da je bivša predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović bila dosljedno prikazivana u medijima

Posljednje pitanje iz ankete odnosilo se na Kolindu Grabar-Kitarović, koju smo uzeli kao primjer odnosa medija prema ženama u politici. Ispitanici su ponovno davali svoje mišljenje na ljestvici od 1 „uopće se ne slažem“ do 5 „u potpunosti se slažem“. Većinskih 28 ispitanika (52,8%) je označilo broj 3 što znači da su indiferentni. Sljedeći broj koji je najviše označen je broj 5 (17%), zatim broj 4 (15,1%), broj 2 (11,3%) te jedinicu koju su označile samo dvije osobe (3,8%). U ovom pitanju možemo vidjeti da ima vrlo različitih mišljenja, no ispitanici su najviše dali odgovor da smatraju kako to nije u potpunosti točno, ali da nije ni u potpunosti krivo. Ovdje vidimo veliku podijeljenost mišljenja o bivšoj predsjednici, tako da zapravo nisu sigurni je li o njoj pogrešno pisano, dok mnogi smatraju da je gotovo sve što su pročitali o njoj u medijima u potpunosti ispravno.

7. Zaključak

Žene u prošlosti nisu bile prihvaćene kao političarke te su se morale stoljećima boriti za prava koja imaju danas. Danas svi imamo pravo baviti se poslom koji želimo pa tako i žene mogu sudjelovati u politici, no nije sve primijenjeno u praksi kako piše u dokumentima, zakonima i ustavnim rješenjima.. U Hrvatskoj žene su na lošijem položaju po zastupljenosti u političkim tijelima za razliku od nekih drugih europskih država. Hrvatska je, primjerice, tek na 15. mjestu po broju žena zastupnica u Europskom vijeću. Na izbornim listama mora biti minimalno 40 posto žena (vrijedi i za muškarce), no to, nažalost, u praksi ne realizira većina stranaka, o čemu smo svjedočili i na parlamentarnim izborima 2020. godine. Diskriminacija nije jedini razlog za nisku zastupljenost žena u politici, već se one same često ne odlučuju u tu karijeru zato što imaju previše obiteljskih obaveza te ne žele dovoditi svoju obitelj pod lupu javnosti.

Kolinda Grabar-Kitarović je potvrdila brojne predrasude o ženama u politici, s obzirom da su mediji često objavljivali tekstove o članovima njene obitelji, od čega većina žena jako zazire. Ne treba u pogledu manjka žena u politici zanemariti ni spoznaju da je u Hrvatskoj još uvijek prisutan patrijarhalni i tradicionalistički način razmišljanja, zbog čega smo u nepovoljnijem položaju od niza razvijenih zapadnih zemalja. Isto tako, na primjeru bivše predsjednice možemo vidjeti pozitivan i negativan utjecaj seksizma. Baš to što je žena i time osvježenja na političkoj sceni pomagalo joj je na početku mandata, no zbog mnogih krivih poteza, nespretnih izjava i lažnih obećanja prevagnuo je stereotip o „limitiranosti“ žena za bavljenje visokom politikom, što ju je stajalo gubitka drugog predsjedničkog mandata,. Njen je slučaj samo ojačao diskriminatorski stav prema ženama pa se čini da je danas u javnom prostoru više predrasuda nego kad je prije punih pet godina izabrana na tu dužnost. Ostaje, međutim, spoznaja, bez obzira na brojne mane, da su je upravo mediji politički „dotukli“. Nerijetko je za stvarane negativnog dojma bilo dovoljno pisati o njenom izgledu i oblačenju pa je političko djelovanje postajalo gotovo nevažno.

Kroz anketno istraživanje pokazalo se da se osoba raznih dobnih skupina i raznih stupnjeva obrazovanja te zaposlenja uglavnom slažu oko položaja žena koje sudjeluju u političkim aktivnostima i poslovima. Većina se izjasnila da smatra da je spol osobe veliki utjecaj na mogućnost napredovanja u institucijama vlasti te da su žene često diskriminirane samo iz spolnih razloga. No, većina se složila da bi žene više trebale biti zastupljene u politici

te da bi trebao biti jednak broj žena vlasti u odnosu na muškarce. Ispitanici su se izjasnili da mediji imaju velik utjecaj na mišljenje građana o političarkama te da oni često pridonose stvaranju krive slike o njima, odnosno zanemarivanju njihova političkog djelovanja u odnosu na vanjski izgled i ponašanje u javnosti.

Drugim riječima, svaki potez političarki stavljen je pod povećalo u većoj mjeri nego kad se radi o njihovim muškim kolegama. Često se i medijski likuje nad njihovim pogreškama, čime se jačaju predrasude da žene „i nisu za politiku“. Nesporno je, stoga, da bi novinari trebali težiti izvještavanju bez diskriminiranja, predrasuda i (ne)svjesnog sramoćenja, čime bi osnaživali rodnu jednakost. No, u Hrvatskoj je to još daleko od realnosti.

U Koprivnici, 16. listopada 2020.

Monika Đulabić

Sveučilište
Sjever

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, ___Monika Đulabić_____ *(ime i prezime)* pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom __Medijski prikaz žena u hrvatskoj politici_ *(upisati naslov)* te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)
_____
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnost i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, ____Monika Đulabić_____ *(ime i prezime)* neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom _Medijski prikaz žena u hrvatskoj politici_ *(upisati naslov)* čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)
_____
(vlastoručni potpis)

8. Literatura

Knjige:

[1] Feldman, A. 2004. *Žene u Hrvatskoj: Ženska i kulturna povijest*. Ženska infoteka. Zagreb.

[2] Kamenov, Ž., Galić, B. 2011. *Rodna ravnopravnost i diskriminacija u Hrvatskoj*. Vlada RH, Ured za ravnopravnost spolova. Zagreb.

[3] Walter, N. 2011. *Žive lutke: povratak seksizma.* Algoritam. Zagreb.

[4] Leinert-Novosel, S. 1999. *Žena na pragu 21. stoljeća: između majčinstva i profesije*. Ženska grupa TOD. Zagreb.

[5] Rodin, S. 2003. *Jednakost muškarca i žene: pravo i politika u EU i Hrvatskoj*. Institut za međunarodne odnose. Zagreb.

[6] Dubljević, M., Galeković, S., Obradović-Dragišić, G. 2006. *Žene i vođenje*. Cesi. Zagreb.

[7] Pejić-Bach, M. 2010. *Ostvarenje potencijala žena u poduzetništvu, znanosti i politici u Republici Hrvatskoj*. Krug-Hrvatska udruga poslovnih žena. Zagreb.

Mrežni i elektronički izvori:

[1] Položki-Vokić, N. 2013. „Što žene lideri unose u politiku – psihološka i radna obilježja, stil vođenja, interesi i perspektive“. EFZG working paper series. No. 01. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=201664 (pristupljeno 09.08.2020.)

[2] Dovranić, D., Katavić, I. 2016. „Utjecaj pozitivne diskriminacije na uključivanje žena na tržište rada u Republici Hrvatskoj“. Obrazovanje za poduzetništvo - E4E : znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo. Vol. 6 No. 2. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=252151 (pristupljeno 09.08.2020.)

[3] Vuković, T. 2016. „Dvostruka uloga žena u suvremenoj obitelji: stavovi studenata Sveučilišta u Zadru“. Acta Iadertina. Vol. 13 No. 2.

https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=280226 (pristupljeno 09.08.2020.)

[4] Sever, I., Andraković, A. 2013. „Žena na javnoj televiziji - Slučaj informativnih emisija In medias res i Otvoreno“. Nova prisutnost : časopis za intelektualna i duhovna pitanja. Vol. XI No. 1 https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=145116 (pristupljeno: 30.08.2020.)

[5] Vučemilović, V. 2011. „Diskriminacija žena na tržištu rada s osvrtom na Hrvatsku“. Praktični menadžment : stručni časopis za teoriju i praksu menadžmenta. Vol. 2 No. 1 https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=107057 (pristupljeno 30.08.2020.)

[6] Felger, B., Lesinger, G., Tanta, I. 2017. „Diskriminacija žena-zastupljenost žena i političarki u izbornim blokovima informativnih emisija nacionalnih televizija“. Mostariensia : časopis za društvene i humanističke znanosti. Vol. 21 No. 1 https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=280338 (pristupljeno 30.08.2020.)

[7] Lubina, T., Brkić-Klimpak, I. 2014. „Rodni stereotipi-objektivizacija ženskog lika u medijima“. Pravni vjesnik : časopis za pravne i društvene znanosti Pravnog fakulteta Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku. Vol. 30 No. 2 https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=193450 (pristupljeno 30.8.2020.)

[8] Brajdić, I. 2002. „Vrednovanje anketnih upitnika sa stajališta ispitanika-menadžera u turizmu“. Tourism and hospitality management. Vol. 8 No. 1-2 https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=267796 (pristupljeno 02.09.2020.)

[9] Zimmer W. 2013. „Smjernice za prepoznavanje slučajeva diskriminacije“. Institut za ljudska prava. Pučka pravobraniteljica i Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/smjernice_za_prepoznavanje%20slu%C4%8Dajeva%20diskriminacije.pdf (pristupljeno 30.09.2020.)

[10] Makaš, A., Alađuz, D. 2015. „Zastupljenost žena u politici“. Udruženje Infohouse http://infohouse.ba/doc/Zastupljenost-zena-u-politici.pdf (pristupljeno 09.08.2020.)

[11] Aranjoš-Borovac, E. 2019. „Žene i muškarci u 2019. godini“. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske. file:///C:/Users/Mona/Desktop/men_and_women_2019.pdf (pristupljeno 09.08.2020.)

[12] Zakon.hr. „Zakon o ravnopravnosti spolova“. https://www.zakon.hr/z/388/Zakon-o-ravnopravnosti-spolova (pristupljeno 25.09.2020.)

Popis slika, tablica i grafikona

Slika 1. Kolinda Grabar-Kitarović na svojoj službenoj stranici

Slika 2. Screenshot naslova iz Indeks.hr

Slika 3. Screenshot naslova iz Nacional.hr

Slika 4. Screenshot naslova iz Totalno.hr

Slika 5. Screenshot naslova iz Jutarnji.hr

Slika 6. Screenshot naslova iz tportal.hr

Slika 7. Screenshot naslova iz Gloria.hr

Tablica 1. Broj žena u Saboru prema sazivima

Tablica 2. Postotak žena članica parlamenta u europskim državama

Tablica 3. Zastupnici hrvatskog sabora prema izbornim listama

Tablica 4. Ministri u Vladi

Tablica 5. Dužnosnici i visoki državni i javni službenici

Tablica 6. Veleposlanici

Tablica 7. Postoci i prosječne vrijednosti odgovora na tvrdnje o percepciji ostvarenosti ravnopravnosti muškaraca i žena u politici u hrvatskom društvu

Graf 1. Dob ispitanika

Graf 2. Status obrazovanja ili zaposlenja ispitanika

Graf 3. Spol ispitanika

Graf 4. Smatraju li ispitanici da je položaj žena u politici danas bolji nego u povijesti

Graf 5. Smatraju li ispitanici da je vodstvo unutar države određeno spolom

Graf 6. Smatraju li ispitanici da ima manjak žena u hrvatskoj politici

Graf 7. Koliko posto smatraju ispitanici da su žene zastupljene u Hrvatskom saboru

Graf 8. Mišljenje ispitanika koji je glavni razlog manjka žena u politici

Graf 9. Mišljenje ispitanika smatraju li da bi žene trebale biti zastupljene ravnopravno s muškarcima unutar politike

Graf 10. Slažu li se ispitanici da žene imaju više poteškoća u napredovanju unutar politike te im je teže doći do visokih pozicija

Graf 11. Slažu li se ispitanici da su potezi žena puno više kritizirani i promatrani od njihovih muških kolega

Graf 12. Slažu li se ispitanici da mediji i društvo objektiviziraju i seksualiziraju žene u javnoj sferi djelovanja

Graf 13. Smatraju li ispitanici da su stereotipi o ženama zastupljeni i u medijskim člancima

Graf 14. Smatraju li ispitanici da su riječi žena u politici zanemarene te su njihovi fizički atributi fokus medijskih članaka

Graf 15. Slažu li se ispitanici da je bivša predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović bila dosljedno prikazivana u medijima